

KITEKINTÉS

Európa foglalkozás-egészségügyi ápolói a CERN-be látogattak

DR. HIRDI Henriett Éva PhD, DR. BARNAFÖLDI Gergely Gábor PhD

ÖSSZEFOGLALÁS

A FOHNEU képviselőjében 11 foglalkozás-egészségügyi ápoló látogatta meg a CERN-t, az Európai Részecskefizikai Laboratóriumot a svájci Genfben. A résztvevők láthatták a Foglalkozás-egészségügyi, Biztonsági és Környezetvédelmi Osztály munkáját, ami a CERN biztonsági politikájának mozgatórugója. Emellett megtudhatták, hogyan gondoskodik a CERN Egészségügyi Szolgálat a foglalkozás-egészségügyi ellátás minden vonatkozásáról.

Kulcsszavak: CERN, foglalkozás-egészségügyi ápolás, tapasztalat

Occupational Health Nurses from Europe visited CERN

Henriett Éva HIRDI PhD, Gergely Gábor BARNAFÖLDI PhD

SUMMARY

On behalf of FOHNEU, 11 occupational health nurses visited CERN, the European Organization for Nuclear Research, in Geneva, Switzerland. The participants were able to see the work of the Occupational Health, Safety and Environment Department, which is the driving force behind CERN's safety policy. In addition, they were able to learn how CERN's Medical Service takes care of all aspects of occupational health.

Keywords: CERN, Occupational Health Nursing, experience

DR. HIRDI Henriett Éva PhD elnök, Foglalkozás-egészségügyi Ápolók Európai Szövetsége (FOHNEU) alapellátásért felelős alelnök, MESZK Országos Szervezete, Budapest
ORCID-azonosító: 0000-0003-2159-1025

DR. BARNAFÖLDI Gergely Gábor PhD kutatócsoport-vezető, fizikus, csillagász, Wigner Fizikai Kutatóközpont, Elméleti Fizikai Osztály, Nehézion-fizikai Kutatócsoport, Budapest magyar képviselő, CERN LHC ALICE Kísérleti Együttműködés, Genf, Svájc
ORCID-azonosító: 0000-0001-9223-6480

Levelező szerző

(corresponding author):
DR. HIRDI Henriett Éva E-mail:
hirdi.henriett@gmail.com

Beérkezett: 2023. április 24.
Elfogadva: 2023. április 25.

Hungarian | <https://doi.org/10.55608/nover.36.0011> | www.eLitMed.hu

Az idén alapításának 30. évfordulóját ünneplő Foglalkozás-egészségügyi Ápolók Európai Szövetsége (Federation of Occupational Health Nurses within the European Union – FOHNEU) igazán különleges helyszínen tartotta meg tavaszi közgyűlését, hiszen a házigazda szerepét a svájci–francia határon épült Európai Részecskefizikai Laboratórium (Centre Européen pour la Recherche Nucléaire – CERN) töltötte be (URL1). A háromnapos találkozó megszervezésében a Wigner Fizikai Kutatóközpont segédkezett, amely aktív résztvevője a CERN-ben folyó kutatásoknak.

A CERN-ben található jelenleg a világ legnagyobb energiájú és leghosszabb részecskegyorsító berendezése, a Nagy Hadronütköztető (Large Hadron Collider – LHC), melynek ütköztetőgyűrűje 60–80 méterrel a földfelszín alatt, egy 27 km kerületű alagútban található. E körgyűrű mentén helyezkednek el a CERN óriásdetektorai, amelyek mintegy 10

méter magas 10–20 méter hosszú hengerek, millió szenzorral felszerelve. A gyorsított részecskék óriási energiával ütköznek a detektorok közepén, millió új részecskét vagy az Univerzum korai állapotait hozva létre. Sejthető, hogy e helyen több részecskefizikai Nobel díj is született, de kevesen tudják, hogy ugyaninnen indult 1989-ben világhódító útjára az internet (World Wide Web – WWW) is (URL2).

A CERN foglalkozás-egészségügyi és munkavédelmi szempontból egy „állatorvosi ló”, hiszen a helyszín igazi kuriózumnak számít, mivel itt valamennyi munkakörnyezeti kóroki tényező (fizikai, kémiai, biológiai, ergonómia vagy pszichoszomatikus) megtalálható, s így nagyon sokféle problémát lehet tanulmányozni. Az egyszerű irodai munkától kezdődően, az extrém esetekre is fel kell készülnie a munkavédelmi és foglalkozás-egészségügyi szakembereknek. A kísérletekhez használt veszélyes anyagok, az extrém hideg (mínusz 270 Celsius-fok) vagy extrém meleg környezet, a su-

gárzás, vagy akár csak az extrém nehéz elemek mozgása mind-mind kihívást jelent. Mivel a CERN egy nemzetközi szervezet, így nem tartozik egyik befogadó állam fennhatósága alá sem. Előzőek miatt a CERN területén a munkavédelmi és foglalkozás-egészségügyi szabályokat saját maguk számára alkothatják meg, lehetőséget biztosítva arra, hogy a legújabb kutatási irányok biztonságos megvalósulását támogassák.

A FOHNEU találkozó résztvevői nem egy hagyományos CERN látogatáson vehettek részt, hiszen olyan helyekre is betekintést nyerhettek, ahová a látogatókat általában nem szokták körbe vezetni. Az egyik ilyen különlegesség a CERN Foglalkozás-egészségügyi & Munkavédelmi és Környezetvédelmi Osztálya (Occupational Health & Safety and Environmental Protection Unit – HSE) tevékenységének megismerése volt, mely szervezeti egység az alábbi öt csoportra oszlik: 1. Sugárvédelmi Csoport, 2. Környezetvédelmi Csoport, 3. CERN Tűzoltó- és Mentőszolgálat, 4. Foglalkozás-egészségügyi és Munkavédelmi Csoport és 5. Transzverzális szolgáltatások csoportja (URL3).

A CERN saját egészségügyi ellátórendszere alapvetően két fő részből áll. (1) A tűzoltósággal együtt üzemeltetett mentőszolgálatból, akik rosszullétek esetén akár két esetkocsival is a helyszínre ki tudnak vonulni. (2) Az egészségügyi alapellátásból, ahol összesen 6 főállású ápoló, 3 részmunkaidős orvos, 2 részmunkaidős pszichológus és 2 adminisztrátor nyújt ellátást.

Az alapellátás köréből a CERN a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatást kizárólag saját alkalmazottai számára (2500 fő) nyújtja, előjegyzés alapján, munkavállalónként 60 perces vizsgálati időt biztosítva. A CERN-nel szerződésben álló egyetemek, kutatóintézetek „felhasználói” és diákjai (mintegy 12000 fizikus, mérnök), továbbá a beszállítók és a szolgáltató cégek alkalmazottai, akik munkát végeznek a területen 8.00 és 17.00 óra között „akut ellátást” kaphatnak, illetve a további betegút mentésben segítséget azáltal, hogy szakképzett egészségügyi szakemberekhez irányítják őket biztosítási jogviszonyukat figyelembe véve.

Az egészségügyi személyzet létszámából is jól látszik, hogy az ellátás törzsét a főállású ápolók adják, akiknek a hatáskörét franciaországi mintára határozták meg. Az ellátás hivatalos nyelve az angol és a francia, így elvárás az ápolókkal szemben, hogy mindkét nyelvet beszéljék. Ennek ellenére nem kis kihívást jelent számukra, hogy a csak „felhasználóként” emlegetett, nem CERN alkalmazott kutatók

1. ábra: FOHNEU tagok az LHC munkavédelmi kiképző alagútjában (saját fotó)

80 különböző országból érkehetnek és közel 100 különböző nyelven beszélnek. Ennek köszönhetően természetesen a transzkulturális ápolás kihívásai is megjelennek a mindennapi gyakorlatukban.

A tűz- és munkavédelmi oktatás központjának meglátogatása során az ott dolgozó munkatársak beszámoltak róla, hogy az oktatás módszerében a korábbi formális oktatás helyett az online képzés és a személyes élményen alapuló gyakorlás kombinációját tartják a leghatásosabbnak. Ennek érdekében szimulációs helyszíneket hoztak létre, ahol például kívülről kontrollált módon tudják gyakorolni a tűzoltás és menekülés módját az e célból épített irodai környezetben, vagy épp az élethűen kialakított LHC ütköztetőgyűrű alagútjában (**1. ábra**).

Mindezek mellett a FOHNEU képviselői megtekinthették az ALICE Kísérleti berendezést és kiállítást, valamint a CERN első részecskegyorsítójának, a muzeális Szinkrociklotron (SC) a történetét. Mindkettő nagyon szemléletesen, érthetően magyarázza el a legszükségesebb fizikai alapokat, köztük a CERN gyorsítóinak működését, a detektorok felépítését. A látogatás izgalmát és látnivalóját fokozta, hogy a 2018-ban leállított LHC ottjártunkkor indult újra.

Szerzői munkamegosztás: H. H. É.: A kézirat megírása. B. G. G.: A látogatás megszervezése, szakmai iránymutatás, a kézirat kritikus átolvasása. A cikk végleges változatát mindkét szerző elolvasta és jóváhagyta.

Anyagi támogatás: A közlemény megírása, illetve a kapcsolódó kutatómunka anyagi támogatásban nem részesült.

Érdeklőségek: A szerzőknek nincsenek érdeklőségei.

Irodalomjegyzék

URL1: FOHNEU (2023). The 56th FOHNEU Board Meeting. Retrieved April 24, 2023, from <https://fohneu.org/board-meeting/cern-2023>

URL2: CERN (2023). Retrieved April 24, 2023, from <https://home.cern/>

URL3: CERN HSE (2023). Retrieved April 24, 2023, from <https://hse.cern/about-us>